

Hemşirelerin Profesyonel Değerleri ve Etkileyen Faktörler

Professional Values of Nurses and Affecting Factors

Tuğbağ SUBAŞI¹, Gamze ÖZBEK GÜVEN²

ÖZET

Hemşirelik, insan gereksinimlerinden doğan, birey, aile ve toplumun sağlığını önceleyen, koruyan, sürdüren, geliştiren ve sağlığı olumsuz etkileyen durumlarda bakım vermek amacıyla uygulanan bir meslektir. Başlangıcı insan varoluşuna kadar uzanan hemşirelik, amaçlarını değiştirmeden, uygulamalarını ve eğitimlerini değiştirerek zamana uyum sağlayan, kendini sürekli yenileyen ve geliştiren, çok yönlü düşünmeyi, davranmayı gerektiren bir meslek olmuştur. Hemşirelik mesleği bu gelişme sürecinde, hemşirelik davranışlarının, felsefesinin, değerlerinin oluşmasını sağlamıştır. Hemşirelik, değerleri ve etik ilkeleri olan bir meslek haline gelmiştir.

Yaşadığımız dünya savaş, doğal afet, iklim değişikliği, salgın hastalık gibi birçok faktör nedeniyle sürekli bir değişim içerisindedir. Hemşireliğin, sürekli değişen dünyada hem varoluşunu sürdürebilmesi hem de geliştirebilmesi için değerlerini koruması gereklidir. Bu nedenle hemşirelik mesleğinin değerlerini, hemşirelik mesleğindeki önemi, neden gerekli olduğu ve gelişmesine nasıl katkı sağladığı ortaya koymak ve yeni nesil hemşirelere bu değerleri taşıyabilmek önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Hemşirelik değerleri, Profesyonel değerler.

ABSTRACT

Nursing is a profession that emergence of human needs, prioritizes, protects, maintains, improves the health of the individual, family and society, and provides care in situations that negatively affect health. Nursing, which dates back to human existence, has become a profession that adapts to time, constantly renews and develops itself, and requires multi-directional thinking and acting, without changing its goals, changing its practices and training. The nursing profession has provided the formation of nursing behaviors, philosophies and values in this development process. Nursing has become a profession with values and ethical principles. The world we live in is constantly changing due to many factors such as war, natural disaster, climate change, epidemic disease. Nursing needs to preserve its values in order to both survive and develop in an ever-changing world. For this reason, it is important to reveal the values of the nursing profession, its importance in the nursing profession, why it is necessary and how it contributes to its development, and to carry these values to the new generation nurses.

Keywords: Nursing, Nursing values, Professional values.

GİRİŞ

Hemşirelik, insanlara yardım etmek ve bakım ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla uygulanan bir meslek olup tarihsel süreçte amaçlarını değiştirmeden, içinde bulunduğu zamana uyumlu şekilde eğitimlerini ve uygulamalarını yenilemekte, kendini sürekli geliştirmektedir (1,2).

Hemşirelik mesleğinde çok yönlü düşünmek ve davranmak, bireylerin bakım gereksinimleri belirlemek ve bunları karşılayarak onlara faydalı olabilmek için doğru kararlara ve bu kararları alabilecek özelliklere sahip olmak gerekir (3). Hemşirelerin doğru kararlar almaları ve doğru uygulamalarda bulunmalarında ise profesyonel değerleri rehber ve yol gösterici olarak ön plana çıkar (4-7).

Bu çalışma da hemşireliğin profesyonel değerleri üzerine yapılan çalışmalar incelenerek, bu değerlerin hemşirelik mesleğinde önemi, neden gerekli olduğunun, bakım kalitesinde ki rolünü ortaya koymak, gelişmesine nasıl katkı sağladığını tespit etmek ve ileri düzey çalışmalar için güncel veri kaynağı sağlamak amaçlanmaktadır. Çalışma geleneksel terleme türündedir.

Hemşirelik Mesleğinde Değer Kavramı

Başlangıcı insanlık tarihi kadar eski olan hemşirelik, bilimsel bilgiler ışığında kendini sürekli yenileyip, geliştirerek bakım ve karar verici, koruyucu/gözetici ve savunucu, yönetici, rehabilite edici, rahatlatıcı, eğitici ve danışmanlık gibi pek çok işlev ve rolleri olan bir meslek haline gelmiştir (4).

Hemşirelik mesleğinin tarihsel gelişimi incelendiğinde, akla gelen ilk isim Florence Nightingale'dir. Onun sağlık alanında liderlik

ettiği birçok araştırma ve uygulamalar gelecek yıllara ışık tutmuştur (5). Hemşirelikte bilimsel araştırmalar kendini yenilemesini, hemşirelerde farkındalık oluşturmasını, hemşirelik davranışlarının şekillenmesini, felsefesinin, değerlerinin oluşmasını sağlamıştır. Daha kaliteli bakım anlayışıyla çalışmalar yapılarak ve eğitim, bilim, profesyonellik gibi kavramlarla destek sağlanarak mesleğin ilerlemesi gerçekleşmiştir.

Bazı hemşire liderler, hemşireliğin meslekleşme sürecine hemşirelik kuramları ile katkı sağlamışlardır. Bunlardan Hildegard Peplau, hemşirelik alanında kişilerarası ilişkiler üzerine odaklanmıştır. Hemşireliği eğitsel, tedavi edici ve kişiler arası süreçler aracılığı ile geliştikçe olgunlaşan bir güç olarak görmüştür. Hemşireler, ihtiyaç duyulduğunda, bireylerle kişisel bir ilişki içine girerek bakım vermektedirler. Hemşirelik mesleğinin temelini oluşturan bakımın iyi niyet, sempati ve merhametten fazlasını içeren ve insan ilişkilerinin önemli bir parçası olan katılımcılıkla ilgili olduğunu düşünmüştür (6-8). Diğer bir kuramcı Leininger'e göre hemşire; hastalara yardım sağlayan, iyileştirme yeteneği olan, bıkmadan ve sevecen davranışlarıyla hastalara bakım vermek için eğitim almış kişidir. Bakım olmadan iyileşmenin mümkün olamayacağını söylemiştir. Hemşirenin amacı; kültürel değerler, inançlar ve uygulamalarla tutarlı bir bakım sağlamaktır. Hemşire bu nedenle, kültürlere özel bakım sağlamanın temelini oluşturan, farklı kültürlerin değerlerini, sağlık inançlarını ve hayat tarzlarını anlamaya çalışmalıdır (9). Henderson ise hemşireliği;

bireylerin yapamadığı faaliyetlerine yardımcı olmak olarak tanımlamıştır ve insanın temel gereksinimlerinden bahsetmiştir. Hemşireliğin sanatsal yönünden, sağlıklı/hasta bireyleri çevreleriyle ele alarak gerekli bakımın sistemli bir yaklaşımla sağlanacağına vurgu yapmıştır (10).

Hidegard Peplau, Leininger ve Henderson gibi kuramcıların bu söylemlerinin temelinde mesleki değerler yer almaktadır. Değerler bir mesleğin sahip olması gereken yapı taşları gibidir. Hemşirelik tarihsel süreç içinde değerleri ve etik ilkeleri olan bir meslek haline gelmiştir (4). “Değer” kelimesi, nesneye karşılık olarak verilen, kabul edilen ve olması gereken, arzu edilen şey anlamına gelmektedir. “Bir şeyin kendisiyle aynı cinsten olan şeyler arasındaki özel yeri” olarak tanımlanan “değer”, istenilen veya ödüllendirilen bir nitelik/ölçüttür. Nesnelere veya eylemlere yönelik olarak iyi-kötü, doğru-yanlış, güzel-çirkin, günah-sevap ve bunun gibi nitelendirmelerden “değer önermeleri” kurulur ve bu önermelere göre değerlendirme yapılır (11). Örneğin; bireylerden toplum içinde uymaları istenen, yapılmasına izin verilen, toplumun geneli tarafından benimsenen davranışlar “iyi”, bunun karşıt davranışları ise “kötü” olarak nitelendirilir.

Bir eylemin iyi ve kötü ya da doğru ve yanlış olarak ayrımı değerlerle mümkündür. Bu nedenle, değerler; kişinin kendini ifade edebilmek için seçtiği, davranış, düşünce, inanç, duygu ve bilinç bütünlüğüdür. Davranışlara yön veren ilkelerdir (12). Babadağ’a göre hemşirelerin, yaşamın en değerli varoluşu kabul edilen insanın yaşamına,

onuruna, kişiliğine, değerlerine ve özerkliğine saygı duyarak kaliteli bakım uygulayabilmesi için kişisel ve mesleki davranışlarını yönlendiren değerlerini farkında olması çok önemlidir (13). Çünkü değerlerin hemşirelerin düşünme ve davranış biçimleri üzerinde büyük etkisi vardır.

Kişisel Değerler

Bireylerin yaşamlarında edindikleri deneyimlerin, kendilerine ait özelliklerle şekillenmesiyle oluşan değerlerdir. Kişisel değerler çevreden, sosyal olaylardan, yaşanılan ve edinilen deneyimlerden, içinde bulunulan ortam, aile, grup kültürlerinden etkilenir (14). Kişisel değerler, mesleki değerlerle tutarlı olabilir ve bireyin meslek seçimini etkileyebilir.

Mesleki Değerler

Mesleki değerler, uygulayıcılar ve profesyonel gruplar tarafından benimsenmiş, onların tutum ve davranışlarına rehberlik eden standartlardır. Bu değerler kökenlerini mesleki etik değerlerden alırlar ve kişisel değerlerin yansımaları ile oluşmaktadır (15). Mesleki değerler bireylere mesleğe ait verilen eğitim sırasında kazandırılır. Uluslararası Hemşireler Birliği (ICN) ve Amerikan Hemşireler Birliği (ANA) tarafından “yararlılık, özgecilik, estetik, eşitlik, özgürlük, insan onuru, adalet, doğruluk” temel mesleki değerler olarak belirlenmiştir (16,17).

Mesleki değerler, kişinin eylem tercihlerini belirleyen önemli faktörlerden birisidir ve meslek üyelerine kazandırılması önem taşımaktadır (15). Sağlam/hasta bireylere bakım verirken, problemi tanımlama ve çözüm üretme yollarını planlamada hemşirelerin mesleki değerleri etkilidir. Bunun için de profesyonel

değerleri arttırmaya yönelik eğitimlerin planlanması, eksik yönlerin giderilmesine yönelik çalışmalar yapılması bakım kalitesinin artırılması açısından önemlidir (6,18,19).

Hemşirelerin Değerlerini Etkileyen Faktörler

Hemşirelerin sağlık bakım hizmetleri sırasında karşılaştıkları ahlaki sorunlara çözüm üretme süreçlerinde kişisel değerinden daha çok mesleki değerleri ön plandadır (20). Ancak mesleki değerler de kişisel değerlerden etkilenir. Bu nedenle kişisel değerleri farkında olmak, mesleki eğitim sırasında verilecek olan değerler eğitiminin benimsenmesi açısından önemlidir (19).

Profesyonel değerleri kültür, eğitim, mesleki kıdem, pozisyon ve uzmanlık alanı, çalışılan birimin özelliği ve çalışma koşullarının etkilediği belirlenmiştir (21,22). Özellikle hemşirelerin eğitim düzeylerinin yüksek olması ve sadece gündüz çalışmaları mesleki değerlerini olumlu yönde etkilediği değerlendirilmiştir (20). Hemşirelerin mesleki değerlerinin üniversite hastanesinde çalışanlarda, lisansüstü eğitim mezunu olanlarda, sadece gündüz/gece vardiyasında çalışanlarda, sorumlu hemşirelerde ve mesleğinden memnun olanlarda daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ancak birçok değişkene rağmen sadece hemşirelerin çalıştıkları pozisyonun ve eğitim seviyelerinin mesleki değerlerini etkileyen önemli faktörler olduğu ortaya konulmuştur (23).

Görüş ve arkadaşları cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu ve iş deneyimi gibi faktörlerin mesleki değerleri etkilemediği ancak

hemşirelerin bilimsel bilgileri takip etmeleri, bilimsel toplantı ya da kongrelere katılmaları ve mesleki bir derneğe üye olmalarının önemli olduğunu bildirmişlerdir. Hemşirelerin profesyonel değerlerinin geliştirilmesi için düzenli aralıklarla eğitimlerin tekrarlanması gerektiğini önermişlerdir (24). Benzer çalışmalarda Kaya ve Kantek ile Demir ve Yıldırım da eğitim ile mesleki değerler arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır (15,18). Uslu ve Kızılkaya'da çalışmalarında hemşirelik eğitim sürecinde profesyonel değerlerin kazandırılmasına yönelik etkinliklerin planlanması gerektiğini vurgulamışlardır (4).

Hemşirelik insani değerler üzerine inşa edilmiş bir meslektir. Bu nedenle hemşirelik mesleğinin değerleri dünyanın her yerinde benzer olmakla beraber kültürel farklılıklardan etkilenir. Bu etkilenme değerlerin kültürlere göre farklı öncelenmesinden kaynaklanır. Örneğin; Rassin'in çalışmasında "insan onuru, hastalar arasındaki eşitlik ve acıların önlenmesi", İran'da yapılan benzer bir çalışma da "hastanın gizliliğinin korunması ve sürdürülmesi", ülkemizde yapılan bir çalışmada ise "güven ve adalet" değerleri daha fazla öncelikli değer olarak bulunmuştur (22).

Hemşirelik öğrencileri, yeni mezun hemşireler ve profesyonel hemşirelerin karşılaştırıldığı çalışmalarda hemşirelik değerlerinin (etik, mesleki değerler...) yaşla orantılı olduğu, yaş azalırken öneminin azaldığı, benlik ifadelerinin arttığı belirlenmiştir (27). Sağlıklı ve sosyal ilişki değerlerinin (kişisel ilişkiler, arkadaşlıklar, grup içi ilişkiler...) ise öğrenciler ve genç

hemşirelerde daha ön planda olduğu görülmüştür. Öğrenci gruplarında, mesleki değerler diğer gruplardan daha düşük bulunmuştur (25). Bu nedenle hemşirelik öğrencilerine, değerlerin ve etik duyarlılığın kazandırılmasına yönelik etkili eğitim içeriklerinin düzenlenmesi gereklidir. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde, bazı hemşirelik okullarında seçmeli olarak "Hemşirelikte Güç: İyileştirici Sanatı" dersi okutulmaktadır. Bu ders hemşirelerin ve eğitimcilerin, öğrencilere meslek seçiminde hemşirelik değerlerini anlamaları, araştırmaları, geliştirmeleri ve bağlılıklarını sağlamak için oluşturulmuştur. Ders sonrası yapılan değerlendirmelerde; dersin diğer ders konularından farklı bulunduğu, geçmiş deneyimlerin dinlenmesi ve kendi deneyimlerinin paylaşılması ile etkili bir eğitim ve öğrenim süreci yaşandığı bildirilmiştir (26).

Meslek hakkındaki düşüncelerin profesyonel değerlere yönelik tutumları etkilediği belirlenmiştir. Hemşirelik mesleğinin benimsenmesi, elde edilen maddi kazanç ve hastane yönetiminin çalışan personele sunduğu imkânların bakış açısını ve davranışları etkilediği görülmüştür (27). Yine eğitim düzeyi, çalışma yılı, nöbet tutma durumu, tutulan nöbet sayısı, bilimsel faaliyetlere katılım, mesleğini sevme gibi durumların profesyonel değerler üzerinde etkili olduğu bildirilmiştir. Olumlu sonuçlar elde etmek için, bilgilendirme toplantıları düzenlemenin, çalışma ve dinlenme saatlerinin çalışanların sosyal hayatının düşünülerek planlanmasının, kongre, seminer gibi faaliyetlere katılımlarının desteklenmesinin, mesleki üyeliklere

yönlendirilmelerinin gerekli olduğu düşünülmüştür (28). Benzer bir çalışma da Yayla ve arkadaşları tarafından yapılmıştır. İki farklı kültür grubu olarak Türkiye ve İran'daki hemşireler karşılaştırılmıştır. Çalışma saatleri ve hasta sayıları iki ülkede anlamlı bir şekilde farklı iken, ulaşılan sonuçlarda benzerlik bulunmuştur. Hemşirelerin çalışma şartlarına yönelik iyileştirme ve mesleki bilgilendirme programlarının oluşturulması, iş tanımlarının belirlenerek düzenlenmesi, seminer, kongre gibi mesleki eğitim ve sosyal programlara katılımın desteklenmesi tavsiye edilmiştir (29).

Uzun süreli stresli bir ortamda çalışmak iş tatmininin azalmasına ve kronik bir duygusal sıkıntı yaşanmasına sebebiyet verebilir. Çalışmalar hemşirelerin iş koşulları nedeniyle diğer sağlık çalışanlarına göre daha yüksek tükenmişlik yaşadıkları ve yaşadıkları tükenmişliğin yoğunluğuna bağlı olarak işten ayrılma niyetlerinin olduğunu göstermektedir (30–32). Aynı zamanda mesleki değerler tükenmişlik duygusundan etkilenmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti'nde yapılan çalışma; onkoloji hastanesinde görev yapan hemşirelerin mesleki ve profesyonel değerlerinin nasıl etkilendiği incelenmiştir. Duyarsızlaşma, kişisel başarılar ve duygusal tükenme puanları karşılaştırılmıştır. Tükenmişlik seviyesinin yüksek olduğu görülmüştür. Aynı zamanda bakım, karar verme, sorumluluk, güvenilirlik değerleri arasında ise bakımın pozitif yönde ilk sırada yer aldığı görülmüştür. Tükenmişlik hissiyatının mesleki değer algısı artırılarak iyileştirilebileceği, bunun için değerler eğitimlerinin güçlendirilmesi ve tükenmişlik

düzeylerini azaltmaya yönelik stratejiler geliştirmenin önemi belirtilmiştir (33).

SONUÇ

Hemşirelik mesleğinin gelişme sürecinde, hastaların bakım ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli uygulamalar sürekli kendini yenilemiş, hemşirelerde farkındalık yaratarak, hemşirelik davranışlarının, felsefesinin, değerlerinin oluşmasını sağlanmıştır. Daha kaliteli bakım anlayışıyla çalışmalar yapılarak ve eğitim, bilim, profesyonellik gibi kavramlarla destek sağlanarak mesleğin ilerlemesi sağlanmıştır. Hemşirelik, değerleri ve etik ilkeleri olan bir meslek haline gelmiştir. Yaşadığımız dünya savaş, doğal afet, iklim değişikliği, salgın hastalık gibi birçok faktör nedeniyle sürekli bir değişim içerisindedir. Hemşireliğin, sürekli değişen dünyada hem varoluşunu sürdürebilmesi hem de geliştirebilmesi için değerlerini koruması ve yeni nesil hemşirelere bu değerleri taşıyabilmesi önemlidir. Hemşirelerin mesleki ve profesyonel değerleri açısından eğitimin ve çalışma koşullarının önemli olduğu değerlendirilmiştir. Bu nedenle hem öğrenci hem de mezun hemşirelere değerler eğitiminin belirli aralıklarla tekrarlanarak ve etkin eğitim metotları ile verilmesi gereklidir. Aynı zamanda çalışma planlarının kişinin sosyal hayatı engellemeyecek şekilde yapılması, bilimsel faaliyetlere katılım sağlama, motivasyon unsurlarını kullanma gibi tükenmişliği önleyecek stratejilerin geliştirilmesi mesleki değerlerin korunması ve meslekten ayrılmaların önlenmesi açısından önemli bulunmuştur.

KAYNAKLAR

1. Bozdoğan ŞN, Demirci B, Ceylan E, Vardar İnkaya B. Evaluation of nursing image perceptions among students in faculty of health sciences. *J Acad Res Nurs*. 2021;7(1):10–8.
2. Çamlıca T, Kartal H. Historical development of nursing education. *Turk Klin J Med Ethics-Law Hist*. 2021;29(1):142–7.
3. Köse KN, Su S. Hemşirelik öğrencilerinin mesleki değerleri ile hemşirelik tanılarını algılamaları arasındaki ilişki. *J Gen Health Sci JGEHES Necmettin Erbakan Univ*. 2021 Apr 25;3(1):20–8.
4. Uslu Ö, Kızılkaya M. Determining the professional values of nurses. *Sağlık ve Hemşire Yönetimi Derg [İnternet]*. 2021 [cited 2022 Jul 28]; Available from: <https://shydergisi.org/jvi.aspx?pdire=shyd&plng=tur&un=SHYD-28290>
5. Shersingh M. Florence Nightingale: The pioneer leader of nursing profession. *NOLEGEIN Journal of Leadership & Strategic Management*. 2022;5(1).
6. Adıgüzel O, Tanrıverdi H, Özkan D. Mesleki profesyonellik ve bir meslek mensupları olarak hemşireler örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*. 2011;9(2):239–59.
7. Bilge A, Engin E. Kişilerarası ilişkiler kuramı temelli çözüm odaklı terapinin etkinliği: geriye dönük bir inceleme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 2016;17(4):261–9.
8. Pehlivan T, Güner. Teorilerin psikiyatri hemşireliğinde kullanımı-II. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*. 2016;7(2):100–4.
9. Şahin N, Bayram G, Avcı D. Kültürlere duyarlı yaklaşım: transkültürel hemşirelik. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 2009;6(1):2–7.
10. Cinper Ç. Diyaliz hemşireleri işlevlerinin profesyonel yaklaşım yönünden değerlendirilmesi [yüksek lisans tezi.]. [Sağlık Bilimleri Enstitüsü]: İstanbul Bilim Üniversitesi; 2011.
11. Kuçuradi İ. İnsan ve Değerleri [İnternet]. Türkiye Felsefe Kurumu; 2013. Available from: <https://docplayer.biz.tr/52072292-Ioanna-kucuradi-baski-insan-ve-degerleri-turkiye-felsefe-kurumu.html>
12. Schmidt BJ, McArthur EC. Professional nursing values: A concept analysis. *Nurs Forum (Auckl)*. 2018 Jan;53(1):69–75.
13. Babadağ K. Hemşirelik ve Değerler [İnternet]. 1st ed. Alter Yayıncılık; 2010. 31–55 p. Available from: [https://books.google.com.tr/books?id=DFDREAUeHw4C&pg=PA2&lpg=PA2&dq=Lynaugh+\(1996\)+NURS%C4%B0NG+history&source=bl&ots=ljIGGpplb&sig=ACf](https://books.google.com.tr/books?id=DFDREAUeHw4C&pg=PA2&lpg=PA2&dq=Lynaugh+(1996)+NURS%C4%B0NG+history&source=bl&ots=ljIGGpplb&sig=ACf)

U3U14ep1bapq3_1l9Axhz4WNQ9P5ITA&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwjNtOK5_4fxAhURG-wKHR-iA60Q6AEwEnoECA4QAw#v=onepage&q=Lynaugh%20(1996)%20NURS%C4%B0NG%20history&f=false

14. Daşbilek F. Hemşirelerin kişisel değerleri ile etik duyarlılıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi (yüksek Lisans Tezi). [Erzurum,Türkiye]: Atatürk Üniversitesi; 2016.

15. Kaya A, Kantek F. Yönetici hemşirelerin profesyonel değerler algısı ve etkileyen faktörler. *Journal of Health and Nursing Management*. 2016;3(1):8.

16. Tuna R, Kahraman B. Bir devlet hastanesindeki ameliyathane hemşirelerinin profesyonel değerleri ve etkileyen faktörler. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*. 2021;25(2):60–7.

17. Karadağlı F. Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel değer algıları ve etkileyen faktörler. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2016;9(2):81–91.

18. Demir S, Yıldırım N. Psikiyatri hemşirelerinin profesyonel davranışlarının belirlenmesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*. 2014;5(1):25–32.

19. Ekiz Erim S, Çevirme A. Hemşirelikte kişisel ve profesyonel değerlerin farkındalığı önemli mi? *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2018;21(4):279–84.

20. Can Ş, Acaroğlu R. Hemşirelerin mesleki değerlerinin bireyselleştirilmiş bakım algıları ile ilişkisi. *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*. 2015;23(1):32–40.

21. Poorchangizi B, Borhani F, Abbaszadeh A, Mirzaee M, Farokhzadian J. Professional values of nurses and nursing students: a comparative study. *BMC Med Educ*. 2019 dec;19(1):438.

22. Rassin M. Nurses' professional and personal values. *Nurs Ethics*. 2008 Sep;15(5):614–30.

23. DüNDAR T, Özsoy S, Toptaş B, Aksu H. Hemşirelikte mesleki değerler ve etkileyen faktörler. *Ege Üniversitesi Hemşire Fakültesi Derg*. 2019 Apr 30;35(1):11–9.

24. Görüş S, Kılıç Z, Ceyhan Ö, Şentürk A. nurses' professional values and affecting factors. *J Psychiatr Nurs*. 2014;5(3):137–42.

25. Jiménez-López FR, Roales-Nieto JG, Seco GV, Preciado J. Values in nursing students and professionals: an exploratory comparative study. *Nurs Ethics*. 2016 Feb;23(1):79–91.

26. Day L, Ziehm SR, Jessup MA, Amedro P, Dawson-Rose C, Derouin A, et al. The power of nursing:

an innovative course in values clarification and self-discovery. *J Prof Nurs*. 2017 Jul;33(4):267–70.

27. Çelik S, Ünal Ü, Saruhan S. Cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin mesleki profesyonelliklerinin değerlendirilmesi. *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*. 2012;2(3):193–9.

28. Dikmen Y, Yönder M, Yorgun S, Usta Y, Umur S, Aytekin A. Hemşirelerin profesyonel tutumları ile bunu etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2014;17(3):158–64.

29. Yayla A, Özlü Z, Gümüş K, Sevinç G, Khaghani E. İki farklı kültürdeki hemşirelerin profesyonel değerlerinin incelenmesi: farklı iki ülke örneği. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*. 2015;(5):19–33.

30. Aiken LH. Hospital nurse staffing and patient mortality, nurse burnout, and job dissatisfaction. *JAMA*. 2002 Oct 23;288(16):1987.

31. Marques-Pinto A, Jesus ÉH, Mendes AMOC, Fronteira I, Roberto MS. Nurses' intention to leave the organization: a mediation study of professional burnout and engagement. *Span J Psychol*. 2018;21:E32.

32. Xie J, Li J, Wang S, Li L, Wang K, Duan Y, et al. Job burnout and its influencing factors among newly graduated nurses: A cross-sectional study. *J Clin Nurs*. 2021 Feb;30(3–4):508–17.

33. Cheng F, Meng A feng, Jin T. Correlation between burnout and professional value in Chinese oncology nurses: A questionnaire survey. *Int J Nurs Sci*. 2015 Jun;2(2):153–7.

Geliş Tarihi: 29.03.2022

Kabul Tarihi: 20.08.2022

*¹ Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi e-posta:
dimple0622@gmail.com jel no: 0000-0002-7328-1478*